

at indrette ny, offentlige Skoler; kort sagt, som træde i venskabeligt Medarbejderskab til den offentlige Skole. Det er dem, man tænker paa. Saa er der naturligvis to andre Slags Skoler, som kunne tænkes at forekomme, og de ere naturligvis altid i Miskredit, hvis de forekomme. Den ene Slags er den, som betegnes som Skulkeskoler. Der gives virkelig Tilfælde, hvor private Skoler have været oprettede for at befri Forældrene for Undervisningspligten, som derfor i den almindelige Opfattelse blive betegnede som Skulkeskoler, og som under det højst utilfredsstillende Tilsyn, som er ordnet ved Loven af 30te September 1864, i Virkeligheden have formaaet at unddrage sig ethvert Tilsyn ved behændig Omskiftning af Domicil. Saa er der en 3dje Slags Skoler, som nødig skulde med. Dem vil jeg kalde Chikaneskoler, Skoler, som skabes for at øve Konkurrence med den offentlige Skole, paa en eller anden mindre bifaldsværdig Bevæggrund skade den. Det kan godt være, at de i og for sig yde en god Undervisning, men de oprettes for at chikanere den offentlige Skole. De Skoler, man i Virkeligheden tænker paa, der kan være Spørgsmaal om at tage med, og som alle skulle med, ere Skolerne af den først nævnte Slags, der virkelig yde Bistand og Medhjælp. Man har her gjort den Bebrejdelse, at man indskrænker sig til Skoler paa Landet, men jeg vil gøre opmærksom paa, at disse Forhold ogsaa alene ville vise sig paa Landet, og at det i alt Fald bliver Undtagelser, om de fremkomme andetsteds. Og skulde man nu sige, at Skolekommissionen kan give et uvilligt Skøn om en Skole, der i Virkeligheden maatte med, vil jeg sige, at det er dog vanskeligt at antage, fordi det forudsætter, at en Skolekommission med Vidende og Vilje skulde gøre Uret, hvad man ikke kan forudsætte. Derimod kan det vel hænde, at en Kommunalbestyrelse ikke vilde give en Skole Tilskud, som i Virkeligheden fortjente Tilskud; der er det saa, at Udskillelsen af de 10,000 Kr., som staa til Ministerens Raadighed, faar sin store Betydning. Kommer der en saadan Uoverensstemmelse i Anskuelse til Veje mellem et Kommunalraad og en Privatskole, som i Virkeligheden fortjener Understøttelse, at Kommunen siger: vi ville ikke give denne Skole Tilskud — det kan være Forskel i religiøse Anskuelse, der gør det — saa vil den kun kunne udelukkes fra de 25,000 Kr., men det vil ikke udelukke Ministeren fra at give den Skole, som saaledes af Vrangvilje og med Urette udelukkes, et større

Tilskud af de 10,000 Kr., som staa til hans Raadighed. Dette er, efter hvad Mænd, der kende de virkelige Forhold paa Landet, sige, af stor Betydning. Saa er der det andet Spørgsmaal: faa vi maa ske de Skoler, som nødig skulle understøttes, med ved de forandrede Vilkaar? Dem vare vi sikrede imod, hvis vi havde Skolemyndighedernes Vidnesbyrd, siger man, men vi ere ikke sikrede imod at faa f. Eks. Skulkeskolerne med! Det vil jeg dog antage, at vi ere sikrede imod, fordi ogsaa her skulde Skolekommissionen vitterlig og vidende gaa mod sin Pligt, naar den vilde sige om en virkelig Skulkeskole, at den ydede en Undervisning lig den, som den offentlige Skole yder. Den vil saa meget mindre være i Stand dertil, som enhver Skole, der søger om at faa Bidrag, selvfølgelig ikke kan udelukke Skolekommissionen fra at foretage den Undersøgelse, som behøves, for at den kan afgive sit Vidnesbyrd om Undervisningens Beskaffenhed. Den vilde ikke som nu efter Loven af 30te September 1864 kunne lukke Døren og sige: Her kommer ingen af Skolekommissionens Medlemmer ind, i alt Fald ikke før Eksamen. Det er ganske vist, at de saakaldte Skulkeskoler ikke kunne komme med. Derimod er det ganske vist ikke absolut udelukket, at de, jeg før kaldte Chikaneskoler, kunne komme med; men der er jo i saa Henseende et saa betydeligt Korrektiv i de 10,000 Kr., som staa til Ministerens Raadighed. Thi det bliver dog meget mindre Beløb, der kan skaffes en saadan Skole, som af mindre bifaldsværdige Grunde oprettes; af de 10,000 Kr. kan der nemlig intet faas. Overhovedet tror jeg, at disse 10,000 Kr. vilde virke aldeles fortræffelig. Thi selvfølgelig ville de Skoler, som virkelig fortjene og ønske dette Tilskud, ikke lade sig nøje med at faa Bidrag af de 25,000, de ville ogsaa gerne have af de 10,000 Kr. Med Hensyn til de 10,000 er Ministeren stillet frit, hvilke Myndigheder han vil høre; han kan høre Skoledirektøren, han kan lade Konsulenten — eller den Mand, som nu ikke kaldes Konsulent — undersøge det, kort sagt, der bliver derved Mulighed for et virkelig fornuftigt Tilsyn med alle disse private Skoler, som hidtil i Virkeligheden har været savnet. Jeg vil kun ønske, at alle private Skoler paa Landet ville søge om dette Tilskud; derved vilde i Virkeligheden denne Bevægelse under fuld Bevarelse af sin Frihed være kommen ind under et Tilsyn, som enhver god Bevægelse og enhver god Be-